

Att försöka förstå det omänskliga

Hannah Arendts *Totalitarismens ursprung* är en fantastisk bok. Läs den, för allt i världen läs den!

Daidalos har gett sig på att översätta och ge ut **Hannah Arendts "Totalitarismens ursprung"**. Boken är en tegelsten om drygt 600 sidor. Den blev genast en klassiker när den gavs ut 1951 i USA och författarinnan är en högt aktad filosof men också synnerligen kontroversiell.

Boken är uppdelad i antisemitism, imperialism och totalitarism. De tre delarna hänger inte riktigt ihop och var och en innehåller spännande material som i sig kunde utgöra grunden för en bok var. Den första delen som behandlar antisemitismen, är så svepande och obehaglig att man stundom måste slå fast att författarinnan är galen. Det är också för hennes tankar och historieskrivning kring antisemitismen som hon har fått en storm av kritik. Här är det en lisa att SVT nu har sänt en dokumentär och **Margarethe von Trotters** film, där Arendt åtminstone antyder vad hon ville ha sagt.

Boken hade inte blivit en klassiker om den inte också hade innehållit fantastiska resonemang och analyser kring företeelser som sysselsätter oss än i dag och just nu med förnyad styrka. Det gäller flyktingar och flyktingpolitik, migrationer, despoti och förtryck, ideologier som grund för organisationer som kämpar för ett världsherravälde, medborgare som reser för att delta i andra länders inbördeskrig och mycket mer.

Några resonemang tycker jag särskilt har något att tillföra oss i dag. Begreppet "pöbeln", analyserna om Europas flyktingmottagande och det fenomen hon kallar totalitarism och som skiljer sig från alla andra former av diktatur och förtryck.

Pöbelbegreppet har sedan länge fallit ur vår vanliga vokabulär eftersom det också kan översättas med "slödder". Det engelska ordet är "mob" och Hannah Arendt använder det för att beskriva och varna för att politiker ibland tar miste på vad som är "folkets röst" och vad som är "pöbelns röst". Hon menar att pöbeln är en "biprodukt av det borgerliga samhället". Karakteristiskt är att de samlar människor från alla klasser och har en lockelse på eliten under speciella förhållanden.

Arendt definierar pöbeln som "i första hand en grupp där de överblivna i alla klasser är representerade." Detta hänger också ihop med hennes analys av imperialismen som en produkt av överflödiga pengar och överflödiga människor. Det är en mycket spännande och bitvis genial beskrivning av kolonisation och imperialism så som den växte fram under slutet av 1800-talet.

Starkast intryck ger hennes genomgång av konsekvenserna av de stora folkförflyttningar som kom efter kriget. Jag tror att jag skulle kunna citera ett femtiotal sidor och om jag inte namnger författaren så tror läsaren att texten är skriven i dag.

Det nya med flyktingströmmen efter andra världskriget var inte att människorna förlorade sina hem och sitt sociala sammanhang och hamnade i ett tillstånd av rättslöshet utan det var att de inte kunde hitta ett nytt. *Plötsligt fanns det ingen*

plats på jorden dit migranterna kunde ta sig. Ingen ville ta emot dem. Det land de flydde från ville inte ha tillbaka dem. Detta hade dessutom nästan inget att göra med materiella problem eller överbefolkning; det var inte en fråga om utrymme utan om politisk organisation, säger hon. "Det var nästan sorgligt att se hur hjälplösa de europeiska staterna var". Till slut återstår bara interneringar. Som en följd av de stora migrationerna började asylrätten att avskaffas, en rätt som funnits alltsedan det reglerade politiska livets början. "Problemet uppstod när det stod klart att de nya kategorierna av förföljda var alldeles för många för att hanteras genom en inofficiell praxis avsedd för undantagsfall."

Den tredje delen behandlar nazismen och stalinismen. Bestialiteten i dessa båda system försöker Arendt att förstå genom att konstruera ett alldeles nytt politiskt system som hon kallar för totalitarism. När totalitaristiska rörelser fick makten uttraderade de alla befintliga sociala, rättsliga och politiska traditioner eller byggde upp dubbla system. Det totalitära styret förvandlar alltid klasserna till massor, ersätter partisystemet med en massrörelse, förskjuter maktens centrum från armén till polisen och etablerar en utrikespolitik som är öppet inriktad mot världsherravälde.

Hannah Arendt är noga med att säga att vi inte egentligen kan lära av historien. Hon har skrivit boken för att hon vill försöka förstå sin tids mest förfärliga brott. Brott som inte kan kallas för brott eftersom de faller långt utanför all lagstiftning.

Det är fantastisk bok! Läs den, för allt i världen läs den! Hannah Arendt får just nu en förnyad

aktualitet också genom sina andra verk, såsom "*Den banala ondskan, Eichman i Jerusalem*" och "*Människans villkor, humana activa*".

"Totalitarismens ursprung" har försetts med ett förord av USA:S FN-ambassadör och före detta rådgivare åt Obama, **Samantha Power**. Hon är en stor journalist och historiker som också förtjänar att bli översatt mer.

Kristina Arvidson